

Mateusz Salwa

Sprawozdanie z sesji "(Re)discovering aesthetics" : 9-11.07.2004, University College Cork (Cork, Irlandia)

Sztuka i Filozofia 25, 153-155

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mateusz Salwa

SPRAWOZDANIE Z SESJI (RE)DISCOVERING AESTHETICS
9–11.07.2004, University College Cork (Cork, Irlandia)

W dniach 9–11 lipca 2004 roku na Uniwersytecie w Cork (University College Cork, Irlandia) miała miejsce międzynarodowa sesja naukowa pt. *(Re)discovering Aesthetics* [(Ponowne) Odkrywanie estetyki]. Spotkanie, gromadzące uczestników zarówno z Europy – w większości z Wielkiej Brytanii, lecz również z Francji, Niemiec, Belgii, Hiszpanii, Irlandii, Finlandii, Izraela, Polski (w osobie piszącego te słowa), jak również ze Stanów Zjednoczonych i Australii – zostało zorganizowane przez Wydział Filozofii, Wydział Historii Sztuki miejscowego uniwersytetu oraz Galerię Sztuki Lewis Glucksman (Cork).

Sesja zgromadziła kilkudziesięciu uczestników z wyżej wymienionych krajów, w tym dość pokaźną liczbę przedstawicieli ośrodków uniwersyteckich o ustalonej renomie światowej (Art Institute Chicago, Harvard University, Oxford University, University of California at Berkeley, Paris Sorbonne-I, Freie Universität Berlin), zajmujących się estetyką bądź historią sztuki, aktywnych twórczo artystów oraz krytyków sztuki (m.in. z Tate Modern London). Plan zjazdu przewidywał całodzienne obrady w paralelnych sesjach poprzedzielanych dyskusjami plenarnymi wokół tematów i referatów przedstawionych przez zaproszonych gości (J. Hyman, J. Elkins, Th. De Duve, D. Raskin, D. Willsdon, D. Costello). Gościem honorowym był Arthur Danto.

Co było celem sesji naukowej gromadzącej przedstawicieli zbliżonych środowisk – złączonych wspólnym zainteresowaniem sztuką – a jednak tak różnych, prezentujących czasem rozbieżne punkty widzenia, oferujących różne metodologie? Najlepiej oddają to słowa wstępu do programu zjazdu: „Czego Artyści, Historycy Sztuki i Filozofowie mogą się nauczyć od siebie nawzajem? I jaką rolę może odgrywać estetyka w tym współdziałaniu? (...) Po pewnym czasie, gdy praktyka artystyczna, krytyka sztuki oraz teorie sztuki zdawały się koncentrować na politycznych, społecznych lub empirycznych interpretacjach sztuki, estetyka, po raz

kolejny, stała się „gorącym tematem” dyskusji. Ponowne odkrycie estetyki może być rozumiane w dwojaki sposób. Po pierwsze, mogłoby oznaczać powrót do filozoficznej spuścizny w praktyce artystycznej, historii sztuki oraz Filozofii samej w sobie. Mogłoby, jednakże, być zaprzeczeniem tego filozoficznego dziedzictwa na korzyść powrotu do znawstwa w kwestii wydawania historycznych sądów o sztuce”.

Danto poświęcił tym zagadnieniom wykład wstępny pt. *Toward a Reconsideration of Aesthetics* (W stronę ponownego rozpatrzenia estetyki), oparty na swej książce *The Abuse of Beauty* (Nadużycie piękna), w którym postawił pytanie, czy ponowne rozpatrzenie estetyki spowoduje poważne zmiany w podejściu do sztuki ze strony tak historii sztuki, jak filozofii. Jego odpowiedź brzmiała – nie.

Zważywszy na pokaźną liczbę uczestników (75), można się, w tak krótkim sprawozdaniu, ograniczyć jedynie do kilku, bardzo ogólnikowych uwag. Referaty zostały zestawione – kryterium stanowiło podobieństwo poruszanych zagadnień – w sesje opatrzone różnorodnymi tytułami; wymienimy kilka z nich, by ukazać pojemność głównego tytułu zjazdu: „Estetyka i metoda naukowa”, „Estetyka i poznanie”, „Koniec sztuki i koniec estetyki?”, „Estetyka w instytucjach i kontekście”, „Metafory estetyki”, „Sztuka i interpretacja: zagadnienia hermeneutyczna”, „Estetyka (post)kantowska”, „Przestrzeń estetyki”, „Estetyka starożytna” i in.

Uczestnicy faktycznie proponowali różnorodne metodologie, lecz podejście filozoficzne zdecydowanie dominowało, spychając propozycje tradycyjnie rozumianej historii sztuki na plan dalszy. Ponadto rzucał się w oczy – szczególnie uczestnikom spoza anglosaskiego kręgu – raczej jednostronny dobór tekstów filozoficznych i krytycznych. Nie można było uniknąć wrażenia, iż anglosascy referenci zamknięci są w anglosaskiej myśli teoretycznej (dotyczy to zarówno „źródeł”, jak i opracowań), nie trzeba dodawać, że w szczególności amerykańskiej – skromnymi wyjątkami były właściwie jedyne dwa nazwiska: Heidegger i Deleuze.

Można sobie zadać pytanie, czy sesja spełniła swoje zadanie? Nikt z organizatorów ani uczestników nie oczekiwał zapewne jakiegokolwiek konkluzywnej odpowiedzi na kwestie zarysowane w programie sesji. Wypada jednakże wątpić, by w pełni i udanie zrealizowana konfrontacja artystów, krytyków, historyków sztuki i filozofów, będąca próbą położenia kresu chorobie drążącej nie tylko polskie, lecz i światowe środowisko miłośników sztuki, przyniosła wymierne rezultaty. Próba ponownego przemyślenia estetyki, spojrzenia na nią oczyma różnych specjalności, nie przyniosła zatem – jak to przewidział Danto w swym wykładzie

inaugurującym – drastycznych zmian. Jak artyści, filozofowie i historycy przyszli z różnych kierunków, tak i w różne strony się rozeszli.

Nie ulega wątpliwości jednak, że tego typu inicjatywy są nieskończenie cenne (o potrzebie tego zjazdu niech świadczy liczba uczestników, która przerosła oczekiwania, i, dodajmy, możliwości organizatorów – ci bowiem nie zdołali „opanować” i odpowiednio czasowo rozplanować dużej liczby referatów, zmuszając uczestników do częstych i bolesnych wyborów) oraz można wyrazić nadzieję, że takich konfrontacji będzie więcej (dobrze by było, gdyby integrowały one również środowisko polskie).

Mateusz Salwa

